

ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู เมืองวีละบูลี แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Music of the Bru Ethnic Group
At Veelabulee District, Savannakhet Province Laos
People Democratic Republic

สุรพล เนสุสินธุ์¹
Surapon Nesusin

¹ดร., อาจารย์ประจำสายวิชาดุริยางคศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู เมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ศึกษาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคสนามได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต จากผู้รู้ 7 คน ผู้ปฏิบัติ 4 คน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป 3 คน ในเขตพื้นที่เมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่เดือนมกราคม 2556 ถึง เดือนกันยายน 2558 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้า วิเคราะห์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ด้านประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบุลีเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมในแถบลุ่มแม่น้ำโขง สืบเชื้อสายมาจากกลุ่มชาวขอม เมื่อครั้งอาณาจักรเจนละเรืองอำนาจ ซึ่งในอดีตเรียกว่า ข่า และภายหลังได้เปลี่ยนเป็น “บรู” ซึ่งหมายถึง “ภูเขา” นิยมประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ไร่จ้าง ทำงานหัตถกรรม พื้นบ้าน สานเสื่อ ทอผ้า เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย กลุ่มชาติพันธุ์บรูในเมืองวีละบุลี มี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มแขวงมะกอง และกลุ่มแขวงตรี อาศัยตามแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ มีจำนวนประชากร 29 หมู่บ้าน มีความใกล้ชิดทั้งในระดับครอบครัว เครือญาติ โดยยึดยึดติดตาม คองผี (จารีตประเพณี) เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน มีขนบธรรมเนียมประเพณี 4 ด้าน คือ ประเพณีกินเงาะ ประเพณีเหยาหรือระบั้ง ประเพณีเลี้ยงผีนา และประเพณีบุญกินข้าวใหม่ มีครอบครัว 2 ลักษณะ คือ ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย การปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์บรูมี 2 ลักษณะ คือ ปกครองโดยผู้นำชุมชน หรือ “เฒ่าแก่บ้าน” ซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน และปกครองโดยหมอบรรพบุรุษหรือ “จ่า” ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีปู่ตา ผีบรรพบุรุษ และผีบ้าน

ผีเมือง ด้านดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบูลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่ามี 4 ประเภท ประกอบด้วย 1) ด้านเครื่องดนตรี พบว่า เครื่องดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มชาติพันธุ์บรู ซึ่งเครื่องดนตรีที่พบบ้างแต่มีการประดิษฐ์จากภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษโดยทำมาจากไม้ไผ่และยังคงยึดรูปแบบดั้งเดิม เครื่องดนตรีที่พบ มี 4 ชนิด คือ ป็ยาว (ขลุ่ย), ป็ตรี, ป็กลบ (หีน), ตรอ (ซอกระบอกไม้ไผ่) นิยมบรรเลงในพิธีกรรมและบรรเลงเพื่อความผ่อนคลาย 2) ด้านวงดนตรี พบว่า วงดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ได้รับการสืบทอดจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง ทั้งยังคงอนุรักษ์แบบดั้งเดิมและมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างเล็กน้อยตามกระแสนิยม การประสมวงยังไม่มีความชัดเจน วงดนตรีที่ปรากฏ คือ วงเหยา วงตะอ่วยหรือตะออย วงตำป่อย ตำหล่อยหรือตั้งหวาย และวงสะเนียร์ 3) ด้านบทเพลง พบว่า บทเพลงไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ไม่ทราบนามผู้แต่งที่แน่นอน กลุ่มเสียงเป็นแบบ Pentatonic บทเพลงที่ปรากฏยังคงอนุรักษ์ดั้งเดิมไว้และเป็นเอกลักษณ์ของชาวบรู คือ เพลงเหยา เพลงตะอ่วยหรือตะออย เพลงตำป่อย ตำหล่อยหรือตั้งหวาย และเพลงสะเนียร์

คำสำคัญ : ดนตรี เครื่องดนตรี กลุ่มชาติพันธุ์บรู เมืองวีละบูลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Abstract

The research, entitled Music of the Bru Ethnic Group At Veelabulee District, Savannakhet Province Laos People Democratic Republic, aimed at : 1) To study the history of the Bru Ethnic Group At Veelabulee District, Savannakhet Province Laos People Democratic Republic. 2) To study the music of the bru ethnic group at veelabulee district, savannakhet province laos people democratic republic.

The research tools included an interview form and an observation form. Written document and field data were collected. Field data were obtained through interviews and observations from 7 key-informants, 4 casual informants, and 3 general informants in Veelabulee District, Savannakhet Province Laos People Democratic Republic. The research was conducted between January 2013 To September 2015, The data were checked for their accountability with triangulation technique, analyzed according to the given objectives, and the results of the study were presented in a descriptive analysis form.

The result of the research reveals that the history of the Bru Ethnic Group At Veelabulee District, Savannakhet Province Laos People Democratic Republic. original groups in the Mekong river basin. descended from a group of Khmer people when Kingdom of Chenla authority in the past, known as Kha and later was changed to “Bru” means “mountain” professional contract farming handicraft weaving, mat weaving, cattle, buffalo. The Bru Ethnic Group At Veelabulee District has 2 major groups at: Cangmakong Group and Cangtree Group. Relying on water sources is an important factor has a population 29 village are closer kinship in the family. by seizing tradition as guidelines for their implementation has 4 traditions (kin Nga, Yao or Rabream, offer sacrifices to a spirit and eat the new rice) The family has 2 types as single-family and extended family. The dominance of Bru ethnic Group has 2 types 1) community leader. or “Thau-kaa ban” Acting as consulting and peace of communities and 2) head rituals or “Jum” which is a leader in the rituals related ancestral ghosts and city ghost

In terms music of the bru ethnic group at veelabulee district, included 4 type : 1) The instruments : The instruments of the bru ethnic group is indicative identity of bru ethnic group, the instruments invention of wisdom that inherited from their Ancestors, made from bamboo and traditional form. The instruments included: pi yao (long flute pipe), pi tree (reed pipe) , pi kalop (jaw's harp), and tro (bamboo tube fiddle.) performing in ritual and relax. 2) Music ensemble: Music ensemble of the bru ethnic group inherited from generation to generation. The conservation of traditional and modified little the trend. and Music ensemble uncertainty. The Music ensemble included: Yao band, Ta-oy band, Tum –ploy Tum-Loy or Tang-way band and Sanead band 3) Musical composition: Musical composition was in monophonic texture. Songs were improvised, focusing on arousing the emotion the pentatonic scale. Song for the bru ethnic group original and identity. The song included: Yao , Ta-oy , Tum –ploy, Tum-Loy or Tang-way and Sanead

Keywords: Music, Musical Instrument, Bru Ethnic Group, Savannakheet, Laos PDR

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วยประชากรที่หลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนา และเศรษฐกิจ โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ล้วนแล้วแต่มีวัฒนธรรมดนตรีที่ไปบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนเองอย่างเด่นชัด จากการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อาศัยในสาธารณรัฐ

ประชากรปีโตยประชาชนลาว โดยศึกษาจากภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ 5 กลุ่มภาษาดังนี้ 1) ภาษาตระกูลไท (Tai language family) มีจำนวน 24 กลุ่มภาษา เนื่องจากแต่ละภาษามีผู้พูดเป็นจำนวนมาก ภาษาตระกูลนี้เป็นภาษาพูดของคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย และประเทศลาว เป็นกลุ่มภาษาที่กระจัดกระจายไปในส่วนต่างๆทั่วภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้และยังพบผู้พูดภาษาตระกูลไท ในประเทศลาว พม่า เวียดนาม และจีน 2) ภาษาตระกูลมอญ-เขมร หรือ ออสโตรเอเชียติก (Austro Asiatic) มีจำนวน 22 กลุ่มภาษาหลัก เป็นกลุ่มชนชั้นดั้งเดิมในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษานี้มีมากกว่า 150 ภาษา กระจายอยู่ในบริเวณกว้างทั่วภูมิภาคนี้ ภาษาเหล่านี้มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และสามารถทำความเข้าใจในมนุษยชาติที่อาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณภาคอีสานตอนล่าง ประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มมอญ-เขมรเหนือ (กลุ่มปะหล่อง กลุ่มขมุ กลุ่มเวียดิก) กลุ่มมอญ-เขมร ตะวันออก (กลุ่มเปียร์ กลุ่มเขมร กลุ่มกะตุ) และกลุ่มมอญ-เขมรใต้ (กลุ่มมอญ กลุ่มอัสเลียน) 3) ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต (Sino –Tibetan language family) มีจำนวน 11 กลุ่มภาษาหลัก ส่วนใหญ่อยู่ทางตอนเหนือของภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ติดกับประเทศจีน 4) ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน หรือ มาลาโยโพลีเนเซียน (Austronesian of Malayo Polynesian language family) มีจำนวน 3 กลุ่มภาษาหลัก ส่วนมากเป็นกลุ่มพื้นเมืองอยู่ในเขตหมู่เกาะตอนใต้ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ 5) ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน (Hmong-Mien language family) มีจำนวน 2 กลุ่มหลัก กลุ่มม้ง-เมี่ยน หรือแม้ว-เย้า เป็นกลุ่มชนเผ่าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ปราณี กุลละวณิชย์, 2526: 57) อย่างไรก็ตามภาษาตระกูลมอญ-เขมร หรือ ออสโตรเอเชียติก (Austro Asiatic) ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นดั้งเดิมในดินแดนแถบลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์บรู ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยแถบแขวงสาละวัน อັตตะปือ และแขวงสะหวันนะเขต

แขวงสะหวันนะเขต (Savannakhet) เป็นเมืองหลวงของแขวง ชื่อตามทางการคือเมืองคันทบุลี แต่คนส่วนใหญ่เรียกกันว่า เมืองสะหวันนะเขต หรือสะหวันเฉยๆ ประวัติศาสตร์เมืองสะหวันนะเขตเริ่มในสมัยขอมเรืองอำนาจ เมืองนี้

มีชื่อว่า “สุวรรณนะพุมประเทศ” เป็นเมืองที่อยู่ดมสมบูรณ พ.ศ. 2120 ท้าวหลวงและนางสิมได้อพยพผู้คนจากภาคเหนือลงมาตั้งหมู่บ้านชื่อว่า หวงโพนเมืองสิม (ห่างจากตัวเมืองปัจจุบัน 18 กิโลเมตร) ครั้นถึง พ.ศ. 2185 ท้าวสิมพะสิบุตรชายได้พาชาวบ้านหลายสิบลครอบครัว แยกออกไปตั้งเมืองใหม่ในเขตสหวันนะเขตปัจจุบัน เรียกกันว่า บ้านท่าแร่ เพราะมีแร่ธาตุและทองคำอยู่มาก จนถึง พ.ศ. 2462 เมื่อฝรั่งเศสได้ครองลาว ก็ตั้งสำนักงานผู้ว่าราชการแผ่นดินประจำแขวงที่ท่าแร่ และตั้งชื่อใหม่เป็นสหวันนะเขตแต่นั้นมา (เสถียรภาพ, 2010: 15-20) เผ่าบรู เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มมองโกลอยด์ จัดอยู่ในตระกูลออสโตร-เอเชียติก มอญ-เขมร กลุ่มชาวบรูมีถิ่นฐานกำเนิดอยู่ลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง บริเวณแขวงสหวันเขต สาละวัน และอัตตะปือเมื่อราว 115 ปี ดินแดนบริเวณนี้เคยเป็นของชาวบรูมาก่อน ชาวบรูตามคำเรียกของนักมานุษยวิทยา เรียก ชาวบรูเป็นชาวข่า กลุ่มชนดั้งเดิมในแถบลุ่มแม่น้ำโขง สืบเชื้อสายมาจากกลุ่มชาวขอม ซึ่งกลุ่มชนขอมเคยอยู่ในบริเวณอาณาจักรเจนละมาก่อน และชาวข่า จะเรียกกลุ่มของตนเองว่า “บรู” ชาวบรูดำรงชีวิตเรียบง่าย มักน้อยสันโดษ ชอบดำรงชีวิตอาศัยตามสภาพธรรมชาติซึ่งเป็นป่าเขา แหล่งน้ำเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย มีอาชีพทำนา ทำไร่ ไร่จ้าง ทำงานหัตถกรรมพื้นบ้านสานเสื่อ ทอผ้า ชอบเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ไม่นิยมการซื้อขาย ชอบการแลกเปลี่ยน (Rattanavong, Houmphane, 2008 : 22-25) วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์บรู เป็นวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับระบบนิเวศวิทยาหรือสภาพแวดล้อมที่รายรอบอยู่ที่เกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน การรักษาพยาบาลหรือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี วัฒนธรรมของตนเองเป็นตัวร้อยรัด ชาวบรู ก็ยังรักษาขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีของตนอยู่ และยังมีบทบาทมีพลังหรือมีภาคปฏิบัติการผ่านทางพิธีกรรม หรือ วาทกรรมที่มีการรื้อฟื้น ปรับใช้และผลิตใหม่อยู่เสมอมิได้ขาด (สุเมธ ทาริยะะ, 2545: 5) ดนตรีชาวบรู ถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่คู่กับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวบรู มาช้านาน โดยมีบทบาทในการทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์และสร้างความสนุกสนานรื่นเริงให้กับชุมชนชาวบรู ทั้งยังมีหน้าที่ในการบรรเลงในพิธีต่างๆ ในปัจจุบันชาวบรู ได้รับปัจจัยหลายด้านทั้งจากความเจริญทางด้าน

เทคโนโลยี การเปลี่ยนการนับถือศาสนา การคมนาคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เข้าไปมีบทบาท และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวบรู ทั้งนี้ชาวบรู ที่เมืองวีละบุลี นั้นยังมีได้รับเอาความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกมาทั้งหมด ซึ่งยังมีชาวบรูบางส่วนที่ยังยึดถือแบบแผนและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น ภาษา ความเชื่อ พิธีกรรม และดนตรี เป็นต้น จากข้อความที่กล่าวมาข้างนั้น ทำให้ทราบว่า ชาวบรูที่อยู่ในเมืองวีละบุลี เป็นชาวเผ่าดั้งเดิม มีการดำรงอยู่อย่างเรียบง่าย มีวัฒนธรรมของตนเองเป็นแรงยึดเหนี่ยวต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดนตรีชาวบรู ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนและมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับดนตรีเป็นอย่างมาก เป็นสื่อในการถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชน ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา และการประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรูในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต ในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจากการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ลักษณะของเครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง และบทเพลงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมไปถึงบทบาทของดนตรีที่มีต่อชุมชน จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาเพื่อสร้างความสะดวกสบายให้กับมนุษย์ส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่ของชาวบรูเปลี่ยนแปลงไปมากและส่งผลกระทบต่อดนตรีของชาวบรูซึ่งอาจทำให้ดนตรีมีการเปลี่ยนแปลงหรืออาจสูญหายไป จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้คงอยู่และเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนให้เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีของตน เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสำรวจ (Preliminary Survey Form) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

1.2 แบบสังเกต (Observation Form) ใช้กับกลุ่มผู้รู้ และกลุ่มผู้ปฏิบัติ

1.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) มี 2 แบบคือ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎี ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

2.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตและการสนทนากลุ่ม

3. บุคคลากรผู้ให้ข้อมูล

3.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ดังนี้

3.1.1 นักวิชาการทางด้านดนตรี หมายถึง จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คือ เจริญชัย ชนไฟโรจน์, ทุมพันธ์ รัตน์วงษ์, กงเดือน เมตตะวง และคำใบิ ยูנדาลาด

3.1.2 ปราชญ์ท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือที่เคยผ่านประสบการณ์ทางดนตรีมาแล้วไม่ต่ำกว่า 30 ปี โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คือ คำสวน วงทองคำ, จอมแพง แห่ลมสะไหว และสีสมพอน

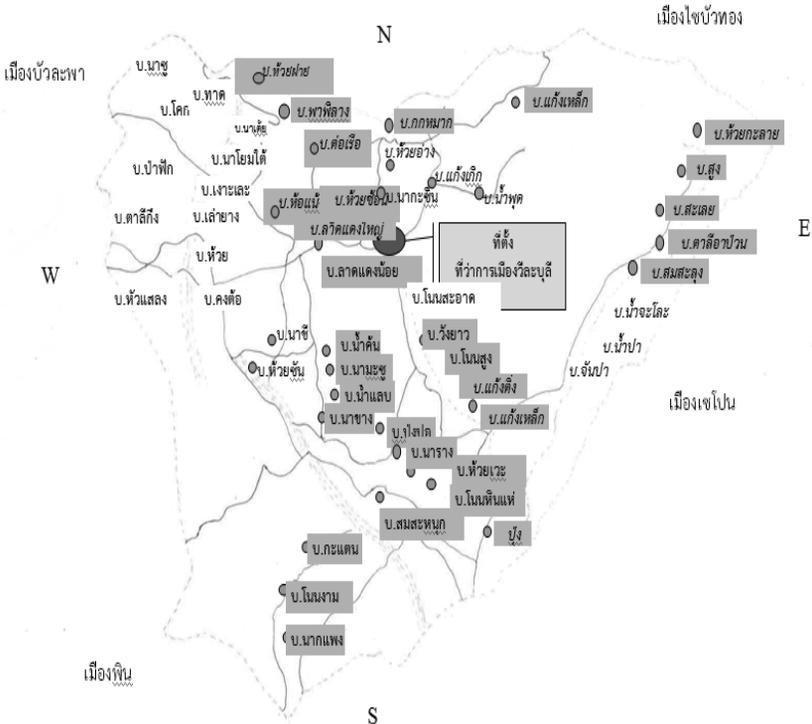
3.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวนทั้งสิ้น 4 คน คือ มีหมี ไชยะธา, บุนทวี จันทะวง ชมเชย อุทุมพร และตาคำ เวียงไชย

3.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 3 คน คือ พัน โพนสมบัติ, คำสอน คำมะนิวัน, นามชนะ โพธิ์พัน

4. สถานที่ทำการวิจัย คือ เมืองวีระบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บ้านห้วยซ้อน บ้านหื้อแน่น บ้านนากะชิน บ้านแก้งเก็ก บ้านน้ำพุตก บ้านแก้งเหล็ก
บ้านห้วยอ่าง บ้านต่อเรือ บ้านกกหมาก บ้านพาพิลาง บ้านห้วยผาย บ้านห้วยกะ
ลาย บ้านสูง บ้านสะเลย บ้านตาลีอาปวน บ้านสมสะลุง บ้างแก้งเหล็ก บ้านวังยาว

1.2 การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์บรู



ภาพที่ 3 แผนที่ตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์บรูที่อาศัยในเมืองวิไลบุรี

กลุ่มชาติพันธุ์บรูในเมืองวิไลบุรี พบว่ามี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มแขวงมะกอง และกลุ่มแขวงตรี อาศัยตามแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ มีจำนวน 29 หมู่บ้าน คือ บ้านพาพิลาง บ้านต่อเรือ บ้านวังยาว บ้านกกหมาก บ้านแก้งเหล็ก บ้านห้วยกะลาย บ้านสูง บ้านกะเลย บ้านตาลีอาปวน บ้านสมสะลุง บ้านปุง บ้านโนน

หินแห่ บ้านสมสุขนุก บ้านบ้านนาแพง บ้านโนนงาม บ้านกะแต่น บ้านห้วยเวะ บ้านนาราง บ้านปังก่อ บ้านนาขาว บ้านน้ำเลียบ บ้านนามะชู่ บ้านน้ำคั่น บ้านแดงน้อย บ้านแดงใหญ่ บ้านหื้อเน่ บ้านห้วยว่อน บ้านโนนสูง บ้านแก้งติง

1.3 โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บุรี

1.3.1 ด้านศาสนา กลุ่มชาติพันธุ์บุรีมีความผูกพันกับอำนาจเหนือธรรมชาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ตลอดทั้งไสยศาสตร์และเวทมนตร์ ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งเหล่านี้ทำให้ชาวบุรีประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเชื่อเรื่องผี ซึ่งเป็นรากฐานความเชื่อในกลุ่มชาติพันธุ์บุรีจนทำให้เชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์กลายเป็น “ฮีดข่า คองผี” หรือจารีตประเพณี

1.3.2 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย

1) **ประเพณีกินงะ** คือ หลังจากการเก็บเกี่ยว ชาวบุรีจะนำอาหาร ข้าว และสิ่งของต่างๆ ที่อยู่ในบ้าน นำออกมาจัดวางไว้นอกบ้าน และจะประกอบพิธีเชิญผีเฮือน(ผีบ้าน) ผีบรรพบุรุษ มารับสิ่งของต่างๆและกินอาหารที่เตรียมไว้ ซึ่งตรงกับเดือนอ้าย-เดือนสาม (ธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์)

2) **ประเพณีเหยาหรือระปี้ม** คือ ประเพณีทำบุญอุทิศส่วนกุศลและเชิญผีขึ้นเฮือน(ขึ้นบ้าน) เพื่อเป็นสิริมงคลต่อครอบครัว ซึ่งตรงช่วงเดือนสี่ –ห้า (เดือนมีนาคม และเมษายน) 3) **ประเพณีเลี้ยงผีนา** คือ ก่อนจะทำไร่ ทำนา จะนำอาหารคาวหวานไปเลี้ยงผีนา ผีบ้านผีเมือง (ผีมหะคักคัก) เพื่อเป็นสิริมงคล ซึ่งตรงกับช่วงเดือนหก-เจ็ด (เดือนพฤษภาคม มิถุนายน) 4) **ประเพณีบุญกินข้าวใหม่** คือ เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว จะทำบุญกินข้าวใหม่ ในเครือญาติ ซึ่งตรงกับช่วงเดือนสิบ-เดือนสิบสอง (เดือนกันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน)

1.3.3 ด้านครอบครัว

ลักษณะครอบครัวมี 2 ลักษณะ คือ ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย กล่าวคือ โดยชาวบุรีจะเริ่มจากครอบครัวเดี่ยวไปสู่ครอบครัวขยาย และกลับสู่ครอบครัวเดี่ยวอีกครั้งเมื่อมีสมาชิกในครอบครัวแต่งงานโดยแยกครอบครัวออกไป พ่อแม่จะให้ออกไปตั้งบ้านเรือนของตนเองโดยอยู่ใกล้บริเวณบ้านของพ่อแม่ สำหรับการแต่งงานของชาวบุรี นิยมเลือกคู่ครองในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙

1.3.4 ด้านการปกครอง

1) ผู้นำชุมชน หรือ“เผ่าแก่บ้าน” โดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน ติดต่อประสานงานกับภาครัฐและสร้างความเจริญของหมู่บ้าน และ2) หมอประกอบพิธีกรรม หรือ“จ้ำ” ซึ่งเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีปู่ตา ผีบรรพบุรุษ และผีบ้านผีเมือง และหมอไส-หมอสี (ล่อมฝ่ายชาย-ล่อมฝ่ายหญิง) ทำหน้าที่เป็นเผ่าแก่ในการเจรจา และไกล่เกลี่ยต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของชาวบรู

1.3.5 ด้านการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์บรู

จะอาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำหรือลำธาร ดำรงชีวิตเรียบง่าย มักน้อยสันโดษ อาศัยตามสภาพธรรมชาติ มีแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ นิยมประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ไร่จ้าง ทำงานหัตถกรรมพื้นบ้าน สานเสื่อ ทอผ้า ชอบเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เป็นต้น มีวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับระบบนิเวศวิทยาหรือสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการทำมาหากินการรักษาพยาบาลหรือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของตนเองเป็นตัวกำหนดพื้นฐานต่อการดำรงอยู่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถแบ่งออกได้ 7 ด้าน คือ

- 1) **ด้านกายภาพ** ชาวบรูจะมีโหนกแก้มสูง คิ้วสูง ขบับตาปิบเข้าข้างหน้า ริมฝีปากหนา ผิวคล้ำ ผมหยิก ตัวเตี้ย
- 2) **ด้านลักษณะอุปนิสัย** ชาวบรู เป็นคนซื่อ ไม่ชอบการค้าขาย ชอบทำการเกษตร รักความ สงบสันโดษ ชยัน อดทนสูง มีความเชี่ยวชาญในเรื่องเวทมนต์คาถา ไม่ค่อยไว้วางใจคนต่างเผ่าพันธุ์
- 3) **ด้านการแต่งกาย** ผู้หญิงจะสวมเสื้อสีดำคอกลม ติดกระดุมผ่าหน้า ผู้ชายจะนุ่งผ้าเหน็บกะเดียวไม่สวมเสื้อ โปกผ้าแดงบนหัว
- 4) **ด้านอาหาร** ชอบกินอาหารสุกๆ เช่น บั้ง ย่าง ต้ม ผักสดๆที่ทำได้ในแถบใกล้แหล่งอาศัยของตนเอง รวมทั้งนิยมถนอมอาหารไว้รับประทาน
- 5) **ด้านภาษา** ชาวบรูมีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองแต่ไม่ปรากฏภาษาเขียนปัจจุบันนี้ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและเขียน
- 6) **ด้านการทำมาหากิน** ชาวบรูนิยมปลูกข้าวไร่ตามภูเขา ลำสัตว์หาของป่าเป็นอาหารหลัก ตลอดทั้งเลี้ยงหมูดำ (หมูก๊) เป็นอาชีพหลัก โดยใช้โครกมองขนาดใหญ่ในการตำข้าว

และ 7) **ด้านหัตถกรรม** นิยมจักรสานกระม่อ่งและกะหยั่งเพื่อใส่ของใช้ อาหาร ไปไร่ไปนา อนึ่งนั้นยังนิยมปลูกฝ้ายไว้ทำเสื้อผ้า

2. ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรูในจังหวัดวไลยบุรี แขวงสะหวันนะเขต

2.1 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ปรากฏ ประกอบด้วย ปี่ยาวหรือขลุ่ย ปี่ตรี ปี่กะลบหรือหิ้น และตรอหรือซอกระบอกไม้ไผ่ โดยสามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ปี่ยาว (ขลุ่ย)



ภาพประกอบ 4 ปี่ยาว (ขลุ่ย)

ปี่ยาว เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น หรือเรียกว่า “ขลุ่ย” ผลิตจากไม้ไผ่ ตัดให้ได้ตามขนาดความยาวที่ต้องการและเหลือไว้เพียง 1 ปล้อง มีขนาดความยาวประมาณ 1 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร เป่าทางตรง มีลิ้น มีรูนิ้วหรือรูเสียง 4 รู

วิธีการบรรเลง เป่าตรงปากเป่า ใช้นิ้วมือปิดรู เรียงตามลำดับเสียงสูง-ต่ำ คือ มือซ้ายอยู่ด้านล่างใช้นิ้วชี้ และนิ้วกลางปิดรูเสียง (นิ้วกลางมีระดับเสียงเป็น เร และ นิ้วชี้มีระดับเสียงเป็น มี) และมือขวาอยู่ด้านบนใช้นิ้วชี้

นิ้วกลาง และนิ้วโป้ปิดรูเสียง (นิ้วกลางมีระดับเสียงเป็น ซอล นิ้วชี้มีระดับเสียงเป็น ลา และนิ้วโป้ มีระดับเสียงเป็น โด) และโอกาสในการบรรเลง นิยมบรรเลงในงานอวยพร ปีใหม่ งานรวมญาติพี่น้อง

2.1.2 ปี่ตรี

ปี่ตรี เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่มีลิ้น ทำมาจากไม้ไผ่ ตัดให้ได้ขนาดตามความยาวที่ต้องการและเหลือไว้เพียง 1 ปล้อง มีความยาวประมาณ 50 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร เป่าทางตรง มีลิ้นเหมือนลิ้นแคนหรือลิ้นปี่ผู้ไท มีรูนิ้วหรือรูเสียง 4 รู รูนิ้วเสียงเจาะเป็นวงกลม



ภาพที่ 5 ปี่ตรี

วิธีการบรรเลง เป่าตรงปากเป่า ใช้นิ้วมือปิดรู เรียงตามลำดับเสียงสูง-ต่ำ คือ มือขวายู้ง่าด้านล่างใช้นิ้วชี้ และนิ้วกลางปิดรูเสียง (นิ้วกลางมีระดับเสียงเป็น เร และ นิ้วชี้มีระดับเสียงเป็น มิ) และมือซ้ายอยู่ด้านบนใช้นิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วโป้ปิดรูเสียง (นิ้วกลางมีระดับเสียงเป็น ซอล นิ้วชี้มีระดับเสียงเป็น ลา และนิ้วโป้ มีระดับเสียงเป็น โด) และโอกาสในการบรรเลง นิยมนำมาบรรเลงคลอในการขับลำต่าปร้อย ลำต่าหลอย หรือลำต่างหวาย

2.1.3) ปี่กะลบ (เห็น)



ภาพที่ 6 ปี่กะลบ (เห็น)

ปี่กะลบ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่มีลิ้น ทำมาจากไม้ไผ่บง ตัดให้ได้ขนาดตามความยาวที่ต้องการ มีขนาดความยาวประมาณ 5 เซนติเมตร ตัดเป็นแผ่นบางๆ เป่าทางตรง ไม่มีรูนิ้ว

วิธีการบรรเลง ใช้ปากเป่าผ่านลิ้น เพื่อให้เกิดแรงสั่นสะเทือน ซึ่งเสียงที่ได้ยินจะเป็นการสื่อภาษาพูดผ่านการบรรเลงเป็นทำนอง จังหวะ และใช้มือทั้งสองข้างจับที่ตัวปี่กะลบ **และโอกาสในการบรรเลง** นิยมนำมาบรรเลงเพื่อสื่อสารจากภาษาบรูเป็นเสียงดนตรี

2.1.4 ทรอ (ซอกระบอกไม้ไผ่)

ซอกระบอกไม้ไผ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี หรือเรียกว่า “ทรอ” ทำมาจากไม้ไผ่บง ตัดให้ได้ขนาดความยาวที่ต้องการและเหลือไว้เพียง 1 ปล้อง มีขนาดความยาวประมาณ 30 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 เซนติเมตร มีปล้องไม้ไผ่ปิดหัวท้าย และเจาะรูหัวท้ายเพื่อนำสายซอมาสอดใส่ มีหย่องหน้าและหลังไว้สำหรับสายซอพาดผ่าน และมีลูกบิด 2 อัน ไว้สำหรับปรับระดับเสียง และมีคันซอหรือคันชักไว้สำหรับสี



ภาพที่ 7 ตรอ (ซอกระบอกไม้ไผ่)

วิธีการบรรเลง โดยการเล่นมือด้านซ้ายมาจับที่คันท่อนซอและใช้นิ้วทั้ง 4 นิ้ว กดลงไปที่ยางซอตามเสียงที่ต้องการ โดยสายที่ 1 ตรงกับเสียง “เร” และสายที่ 2 ตรงกับเสียง “ซอล” ส่วนมือด้านขวา ใช้จับคันท่อนซอเพื่อสีให้เกิดเสียงและโอกาสในการบรรเลง นิยมนำมาบรรเลงคลอในการขับลำตะอ่วย (ตะโอย)

2.2 วงดนตรี

2.2.1 วงเหยา วงเหยาหรือการลำเหยา เป็นวงดนตรีที่นำเครื่องดนตรีประเภทปี่ตรีประสมกับหมอซบหรือหมอลำ ซึ่งจะบรรเลงคลอไปพร้อมๆ กันเพื่อสร้างองค์ประกอบในพิธีกรรมอันสำคัญต่อการรักษาผู้ป่วย ตลอดทั้งยังเป็นสื่อสร้างบรรยากาศและสร้างความเชื่อให้เกิดขึ้นในระหว่างการทำพิธีกรรมรักษา สื่อสารด้วยเสียงดนตรี

2.2.2 วงตะอ่วย หรือตะโอย เป็นวงดนตรีที่นำเครื่องดนตรีประเภทตรอหรือซอไม้ไผ่มาบรรเลงผสมกับหมอซบหรือหมอลำ ซึ่งมีหมอลำ 2 คน โดยร้องเกี่ยวพาราสิระหว่างฝ่ายชาย-ฝ่ายหญิง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก การดำรงอยู่ รวมถึงวิถีชีวิตและประเพณีของชนเผ่า บรรเลงในงานรื่นเริง

2.2.3 วงตำป่อย ตำหล่อยหรือตังหวย เป็นวงดนตรีที่นำเครื่องดนตรีประเภทปี่ตรีมาบรรเลงผสมกับหมอซบหรือหมอลำ โดยมีผู้ชายและผู้หญิงร้องเกี่ยวพาราสิ รวมถึงการร้องเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ประเพณี ของชนเผ่า บรู หนึ่งนั้นนั้ภายภายหลังได้นำแคนมาบรรเลงด้วย

2.2.4 วงสะเนิตรี เป็นวงดนตรีที่นำเครื่องดนตรีประเภทเป่ายาวหรือขลุ่ยมาบรรเลงผสมกับหมอซับหรือหมอลำ โดยเป่ายาวทำหน้าที่บรรเลงคลอกับเสียงร้องหรือเสียงซับลำ และยังพบเครื่องบูชา คือ เหล้า เงิน ดอกไม้ บรรจุไว้ในขันอีกด้วย การบรรเลงแต่ละครั้งนักดนตรี หมอซับหรือหมอลำ ไม่ได้รับค่าจ้าง เพียงแต่ทุกคนมาช่วยเหลือซึ่งกันและกันเท่านั้น การลำสะเนิตรีจะมีผู้ลำ 2 คน นิยมบรรเลงเฉพาะผู้ชาย แต่งกายด้วยชุดประจำชนเผ่า นิยมบรรเลงประกอบพิธีกรรม

2.3 บทเพลง

2.3.1 เพลงเหยา เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาทางพิธีกรรม ดนตรีวรรณกรรม และพลังจิต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่สามารถส่งผลให้ผู้ป่วยหายจากอาการเจ็บป่วยได้

โครงสร้างและรูปแบบ มีความสั้น-ยาวของเนื้อเพลง ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว

ทำนอง มีลักษณะบทเพลงที่มีทำนองเดียว (Monophonic Texture) ไม่ซับซ้อน เสียงขึ้นต้นจะมีทิศทางขึ้น จากนั้นจะมีทิศทางสลับกันไปตามทำนองและเนื้อร้อง

จังหวะ มีจังหวะค่อนข้างช้า เน้นนับ โดยวัดจากเครื่องเมโทรโนม ได้ประมาณ 60 ครั้งต่อนาที

เหยา



ภาพที่ 8 โน้ตเพลงเหยา

2.3.2 เพลงตะอ่วย เป็นบทเพลงที่ใช้งานรีนเร็ง เป็นการถ่ายทอดด้วยความรู้สึกถึงความรัก ความสามัคคี และความเอื้ออาทรต่อกันและกัน

โครงสร้างและรูปแบบ ลักษณะของโครงสร้าง มีเนื้อร้องเป็นลักษณะการดัน เนื้อร้องไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับนักร้องแต่ละคนที่จะนำมาขับร้องหรือเกี่ยวพาราสีกัน มีลูกคู่คอยให้จังหวะด้วยการปรบมือและสอดแทรกทำนองบ้างเล็กน้อย

ทำนอง มีลักษณะบทเพลงที่มีทำนองเดียว (Monophonic Texture) มีการขึ้นประโยคแต่ละบทร้องมีเสียงสูง และลากเสียงค่อยๆ ต่ำลง สลับกันระหว่างชาย-หญิง การแปรทำนอง ไม่แปรเปลี่ยนไปจากทำนองหลักมากนัก โดยมีตรอเป็นเครื่องดนตรีประสานทำนองในการขับลำ

จังหวะ มีจังหวะช้า เนิบเนิบ โดยวัดจากเครื่องเมโทรโนม ได้ประมาณ 60 ครั้งต่อนาที

I ตะอ่วย

ภาพที่ 9 โน้ตเพลงตะอ่วย

2.3.3 เพลงตำปอวย เพลงตำปอวย ตำหรอยหรือตั้งหวาย เป็นบทเพลงที่ใช้งานรื่นเริง เป็นการถ่ายทอดด้วยความรู้สึกถึงความรัก ความสามัคคี และความเอื้ออาทรต่อกันและกัน **โครงสร้างและรูปแบบ** ลักษณะของโครงสร้างมีเนื้อร้องเป็นลักษณะการเดิน เนื้อร้องไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับนักร้องระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่จะนำมาขับร้องหรือเกี่ยวพาราสีกัน มีลูกคู่คอยให้จังหวะด้วยการปรบมือและสอดแทรกทำนองบ้างเล็กน้อย

ทำนอง มีลักษณะบทเพลงที่มีทำนองเดียว (Monophonic Texture) มีการขึ้นประโยคแต่ละบทร้องมีเสียงสูง และลากเสียงค่อยๆ ต่ำลง สลับกันระหว่างชาย-หญิง หรือร้องคนเดียวก็ได้ และมีทำนองประสานสอดแทรกตอนท้ายเพลง

จังหวะ มีจังหวะช้า-เร็ว ปานกลาง โดยวัดจากเครื่องเมโทรโนม ได้ประมาณ 90 ครั้งต่อนาที เน้นสร้างความสนุกสนานระหว่างผู้เล่นและผู้ชม

ตำปอวย



ภาพที่ 10 โน้ตเพลงตำปอวย

2.3.4 เพลงสะเนิดร์ เพลงสะเนิดร์ เป็นบทเพลงที่ใช้ในงานรื่นเริง เป็นการถ่ายทอดด้วยความรู้สึกถึงความรัก ความสามัคคี ความสุขในชีวิต ปราศจากโรคภัยต่างๆ

โครงสร้างและรูปแบบ ลักษณะโครงสร้างเป็นการร้องหรือบทสุตรขวัญหรือเรียกขวัญ

ทำนอง มีลักษณะบทเพลงที่มีทำนองเดียว (Monophonic Texture) เหมือนกับการร้องหรือบทสุตรขวัญของชาวอีสาน และมีทำนองประสานสอดแทรกตอนท้ายประโยค

จังหวะ มีจังหวะซ้ำ เนบนิ่ม โดยวัดจากเครื่องเมโทรโนม
ได้ประมาณ 60 ครั้งต่อนาที

สะเนดส์



ภาพที่ 11 โน้ตเพลงสะเนดส์

สรุปและอภิปรายผล

1. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์บูรในเมืองวิไลบุลี แขวงสะ
หวันนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่ามี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ
กลุ่มแขวงมะกอง และกลุ่มแขวงตริ อาศัยตามแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ สังคมและ
วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บูร มีความใกล้ชิดทั้งในระดับครอบครัว เครือญาติ โดย
ยึดยึดตาม คองผี (จารีตประเพณี) เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน มีขนบธรรมเนียม
ประเพณี 4 ด้านด้วยกัน คือ ประเพณีกินเง ประเพณีเหยาหรือระบั้ง ประเพณีเลี้ยง
ผีนา และประเพณีบุญกินข้าวใหม่ ด้านครอบครัวมี 2 ลักษณะ คือ ครอบครัวเดี่ยว
และครอบครัวขยาย ด้านการปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์บูรมี 2 ลักษณะ คือ
1) ผู้นำชุมชน หรือ “เฒ่าแก่บ้าน” โดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและดูแลความสงบ
เรียบร้อยของชุมชน ติดต่อประสานงานกับภาครัฐและสร้างความเจริญของหมู่บ้าน
และ 2) หมอประกอบพิธีกรรม หรือ “จ๊า” ซึ่งเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง

กับผีปู้ตา ผีบรรพบุรุษ และผีบ้านผีเมือง และหมอไซ-หมอสี้อ (ล่ามฝ่ายชาย-ล่ามฝ่ายหญิง) ทำหน้าที่เป็นเผ่าแก่ในการเจรจา และไกล่เกลี่ยต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของชาวบรู ด้านการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ซึ่งมักจะอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำหรือลำธารดำรงชีวิตเรียบง่าย มักน้อยสันโดษ อาศัยตามสภาพธรรมชาติ มีแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ นิยมประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ไร่ร้าง ทำงานหัตถกรรมพื้นบ้านสานเสื่อ ทอผ้า ชอบเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เป็นต้น มีวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับระบบนิเวศวิทยาหรือสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน

จากข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้นพบว่ามีนักวิจัย นักวิชาการ และนักทฤษฎีหลายท่านที่มีความคิดเห็นและมีความสอดคล้องกับ (จิตกร โพธิ์งาม, 2536) ได้ศึกษาชาวบรู โลกทัศน์ต่อปัจจัยสี่และสิ่งต่างๆ กล่าวว่า ชนเผ่าบรู นับว่าเป็นชนเผ่าหนึ่งที่อาศัยในประเทศลาว ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอาศัยอยู่ภาคเหนือของประเทศลาว และได้เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่เมืองนอง เซโปน โดยผ่านแคว้นหงสาวดี แห่งอาณาจักรมอญ ประเทศพม่า และแคว้นลพบุรี ประเทศไทย จากนั้นแล้วจึงมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งเคลื่อนย้ายมาตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านดงหวาย และก็เคลื่อนย้ายลงไปทั่วทุกเมืองของแขวงสะหวันนะเขต

2. ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปได้ว่า

เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่พบล้วนแต่มีการประดิษฐ์จากภูมิปัญญาที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากบรรพบุรุษ โดยการนำเอาไม้ไผ่ และไม้ไผ่เฮี้ย มาประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรีทั้งยังคงอนุรักษ์แบบดั้งเดิม และมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างเล็กน้อยตามกระแสนิยม เครื่องดนตรีที่พบ มี 4 ชนิด คือ ปี่ยาว (ขลุ่ย), ปี่ตรี, ปี่กะลบ (หีน), ทรอ (ซอกระบอกไม้ไผ่) นิยมบรรเลงในพิธีกรรมและบรรเลงเพื่อความผ่อนคลาย

จากข้อสรุปด้านเครื่องดนตรีที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับ (ปัญญา รุ่งเรือง, 2531 : 122-126) กล่าวว่า เครื่องลมบรรดาที่ใช้กันอยู่ในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงมีมากมายหลายแบบ ตั้งแต่ประเภทพื้นบ้านไปจนถึงเครื่องเป่ามาตรฐานส่วนมากจะทำด้วยไม้ทั้งสิ้นและส่วนใหญ่จะเป่าจากด้านบนของตัวเครื่องเป่านั้น

สำหรับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าของกลุ่มชาติพันธุ์ในกลุ่มน้ำโขง ถือว่าเป็นดนตรีที่มีบทบาทที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งที่มีพัฒนาการมายาวนาน

วงดนตรี เครื่องดนตรีที่นำมาประสมวงนั้นยังไม่มี ความชัดเจนหรือยัง ไม่มีการแบ่งประเภทที่แน่นอน โดยขึ้นอยู่กับนักดนตรีที่จะสามารถบรรเลงได้เท่านั้น และนำมาประสมกันเพื่อใช้บรรเลงในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะใช้บรรเลงประกอบ พิธีกรรม บรรเลงเพื่อความผ่อนคลาย สำหรับวงดนตรีที่ปรากฏในกลุ่มชาติพันธุ์บรู ในเมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต คือ วงเหยา วงตะอ่วยหรือตะออย วงคำปร่อย คำหล่อยหรือตั้งหวาย และวงสะเนียร์

จากข้อสรุปด้านวงดนตรีที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับ (Nettl, 1984 : 296) กล่าวไว้ ในหนังสือ Theory and Method in Ethnomusicology ว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เพราะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต ของมนุษย์ ซึ่งจะถูกสร้างขึ้นมาให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของแต่ละสังคม จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย เพื่อรับใช้สังคมนั้นๆ และยังได้กล่าวถึง บทบาท ดนตรีจะปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมของกลุ่มชนเป็นสิ่งที่จะสะท้อนถึงข้อเท็จจริงบาง ประการของสังคมในอดีต

บทเพลง บทเพลงที่ปรากฏนั้นไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ไม่ทราบนาม ผู้แต่งที่แน่นอน กลุ่มเสียงที่ปรากฏ เป็นแบบ Pentatonic เสียงที่ปรากฏในบันได เสียงโด (โด เร มี ซอล ลา) บทเพลงที่ปรากฏยังคงอนุรักษ์ดั้งเดิมไว้และเป็น เอกลักษณ์ของชาวบรู คือ เพลงเหยา เพลงตะอ่วยหรือตะออย เพลงคำปร่อย คำหล่อ ยหรือตั้งหวาย และเพลงสะเนียร์

จากข้อสรุปด้านบทเพลงที่กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับ (ณรงค์ชัย ปัญกรัตน์, นรินทร์ ภัคดี และเอกราช แพรม่วง, 2542 : 15) ได้ศึกษาดนตรี ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงสะกอ ผลการวิจัยพบว่า ระบบเสียงเป็นระบบเสียงเฉพาะไม่ คล้ายคลึงกับระบบเสียงใดๆ แต่มีแนวโน้มที่สามารถจัดอยู่ในลักษณะบันไดเสียงแบบ 5 เสียง (Pentatonic) ในแนวท่วงนองเพลงพบว่า การเคลื่อนที่ของท่วงนอง มีสาม ลักษณะคือ แบบกระโดดข้ามขั้น แบบเรียงลำดับขั้น และแบบซ้ำตัวโน้ต รูปแบบมี แบบท่อนเดียวและแบบสองท่อน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการแพร่กระจายดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ บรูในลุ่มน้ำโขง
2. ควรศึกษาสังคีตลักษณะดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์บรูในลุ่มน้ำโขง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท แก้วสุวรรณ. (2542). ดุทุหล่า ในพิธีเรียกวิหล่าของชาวกะเหรี่ยงโป: กรณีศึกษากะเหรี่ยงโปบ้านเกาะสะเต็งตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.มหาวิทยาลัยมหิดล.,
- จิตกร โพธิ์งาม. (2536). ชาวบรู: โลกทัศน์ต่อปัจจัยสี่และสิ่งต่างๆ. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2551). ดนตรีลาวเดิม. ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณรงค์ชัย ปิฎกรัซต์, นิรันดร์ ภักดี และ เอกราช แพร่ม่วง. (2542). ดนตรีชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่มู่งเสี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.,
- ธีรภัท ชัยพิพัฒน์. (2551). สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2551). ดนตรีโลก ชุดที่ 2 พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม.นนทบุรี: เอกสารในการอบรม.
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2526). กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์. เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1
- ประไพ เจริญบุญ. (2540). การผสมผสานวัฒนธรรมชาวไทย-ลาวและชาวไทย-เขมร ในพิธีม้งกั่วลจองไต บ้านตมอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2536, ทัศนศึกษา การสร้าง การประเมินค่าและแนวการใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุเมธ ทาริยะะ.2545. “กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง การรักษาเยียวยา ผู้คน ชุมชน และสภาพสิ่งแวดล้อม (ม้ง)”. สถาบันวิจัยชาวเขา ปีที่ 20 ฉบับที่1/2545 กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- สุเทพ สุนทรเกษม. (2548). ชาติพันธุ์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธา.
- อภิญา รัตนมงคลมาศ. (2533), หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 026 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในโลกปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Bruno, Nettle. (1984), *The Aesthetic of Sound and Performance in Rock'n'roll : Its Roots in the Rural South*. M.A. : The University of Texas at Dallas, Dallas, Texas.
- Fang Kuei Lidavid B.Solnit. (2009). *“Mekong River.”* Encyclopaedia Britannica,
- Malm, William P. (1977). *Music Cultures of the Pacific, the Near East, and Asia*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Murphy, M.D. (2007). *Anthropological Theories*. California : University of California Press, 1996. “Nature : The Top Pharmaceutical Source,” *Environment*. 49(4) : 4 ; May.
- Nettl, Bruno. (1953). *American Indian Music North of Mexico*. Bloomington : Indiana University,
- Rattanavong, Houmphane. (2008). *Kwa 3,000 Pee Haeng Siang Khaen*. (More thayon two thousand years of khaen music.) Vientiane: Sapha Withayasat Haeng Sat (The National Science Council,)
- Sach, Curt. (1940). *The History of Musical Instruments*. New York: W.W. Norton & Company, Inc., Publishers.
- Terry E. Miller and Sean Williams. (1998). *Southeast Asia*, The Garland Encyclopedia of World Music Volume 4. Garland Publishing, Inc., A member of the Taylor and Francis Group, New York.

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ท้าวตาคำ เวียงไซ.บ้านเลขที่ 069 บ้านส้มป่า หน่วย 06 เมืองวีละบุลี แขวงสะหวัน
นะเขต ประเทศลาว

ท้าวจอมแพง หล่มสะไหว. ที่เฮือนพักสมสะนิต เมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต
ประเทศลาว

ท้าวคำใบิ ยุนดาลาด. ที่เฮือนพักสมสะนิต เมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต ประเทศ
ลาว

ท้าวสีสมพร. ที่เฮือนพักสมสะนิต เมืองวีละบุลี แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว
เจริญชัย ชนไฟโรจน์ ที่ศูนย์ภูมิปัญญาตะวันออก อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด